

YILANLIOĞLU HUKUK BÜROSU

BİLGİ NOTU

Kimden Yılanlıoğlu Hukuk Bürosu

Konu Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar / Güncel Değişiklikler

Tarih 11 Ekim 2018

13.09.2018 tarih ve 30534 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 12.09.2018 tarih ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’na (“**85 sayılı Karar**”) ilişkin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No. 2008/32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair 2018-32/51 No’lu Tebliğ (“**Tebliğ**”) 06.10.2018 tarih ve 30557 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, 85 sayılı Karara ilişkin istisnaları ve diğer hususları düzenlemektedir.

85 sayılı Karar ile Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar’ın (“**32 sayılı Karar**”) dövize ilişkin 4. Maddesine yeni (g) bendi eklenerek **Türkiye’de yerleşik kişilerin yapacakları ve aşağıda belirtilen sözleşmeler** için sözleşme bedelleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılmayacağı ve bu kapsamdaki işlem ve sözleşme bedellerinin ve bunlardan kaynaklı tüm ödemelerin Türk Lirası cinsinden belirlenmesi gerektiği düzenlenmiştir:

- Menkul alım-satım sözleşmeleri;
- Gayrimenkul alım-satım sözleşmeleri;
- Her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri (taşıt ve finansal kiralama dahil olmak üzere);
- İş sözleşmeleri;
- Eser sözleşmeleri;
- Hizmet sözleşmeleri

Ayrıca, yukarıda belirtilen sözleşmelerde yer alan bedellerin, eğer bu sözleşmeler hala yürürlükte ise, döviz cinsinden kararlaştırılan bedellerinin 13 Eylül 2018 tarihinden itibaren 30 gün içinde (13 Ekim 2018 tarihine kadar) Türk Lirası olarak yeniden belirlenmesi gerektiği öngörülmüştür. Ancak, bu hususlarda Maliye ve Hazine Bakanlığı’na istisna düzenleyebilme yetkisi getirilmiştir.

Bu yetki çerçevesinde, Maliye ve Hazine Bakanlığı tarafından hazırlanan Tebliğ ile Tebliğ No.2008-32/34’ün mülga 8. Maddesi yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile 85 sayılı Karar kapsamında bulunmayan sözleşmeler ve Türk Lirasına çevrilecek sözleşme bedellerinde esas alınacak döviz kurlarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

YILANLIOĞLU HUKUK BÜROSU

1. TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİ KAVRAMI

Türkiye'de yerleşik kişiler, 32 Sayılı Kararın 2/b maddesinde "Yurtdışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek ve tüzel kişiler" olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'de yerleşik kişi kavramı Tebliğ ile genişletilerek, "*Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, ilettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketler Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 4'üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında Türkiye'de yerleşik olarak değerlendirilir*" olarak ifade edilmiştir. Bu bağlamda, bahse konu gerçek ve tüzel kişiler ile yapılacak olan sınırlama kapsamındaki sözleşmelere istisna **uygulanmayacaktır**.

2. TÜRK LİRASI OLARAK DÜZENLENMESİ ZORUNLU OLAN SÖZLEŞMELER

Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri aşağıda belirtilen sözleşmelerde, sözleşme bedelleri ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri **döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılmaz**:

- Konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı işyeri dahil gayrimenkul satış sözleşmeleri ve kiralama sözleşmeleri;
- Yurtdışında ifa edilecekler hariç olmak üzere, iş sözleşmeleri;
- Danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil hizmet sözleşmeleri (aşağıda Bölüm 3.'te belirtilenler hariç olmak üzere);
- Eser Sözleşmeleri (16/12/1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan);
- İş makineleri dahil taşıt satış sözleşmeleri;
- 13 Eylül 2018 tarihinden sonra akdedilen iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri¹.

Sözleşme bedeli veya diğer ödeme yükümlülükleri Türk Lirası olarak kararlaştırılması zorunlu yukarıda belirtilen sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evrakta yer alacak bedellerin de Türk Lirası olarak düzenlenmesi Tebliğ kapsamında zorunludur.

¹ 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilen iş makineleri de dahil olmak üzere taşıt kiralama sözleşmeleri döviz cinsinden devam edebilecek ancak bu tarihten sonra imzalanacak sözleşmeler Türk Lirası üzerinden düzenlenecektir.

YILANLIOĞLU HUKUK BÜROSU

3. DÖVİZ CİNSİNDEN VEYA DÖVİZE ENDEKSLİ OLARAK DÜZENLENEBİLECEK OLAN SÖZLEŞMELER

Tebliğ uyarınca, 13 Eylül 2018 tarihinden önce veya sonra imzalanmaları önemli olmaksızın, aşağıda belirtilen sözleşmelerin sözleşme bedeli ve diğer ödeme yükümlülükleri **döviz cinsinden veya dövize endekli olarak kararlaştırılabilir:**

- Yurtdışında ifa edilecek iş sözleşmeleri;
- Türkiye Cumhuriyeti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri;
- İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri;
- Türkiye’de yerleşik kişilerin yurtdışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri;
- Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri;
- 16/12/1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilerin inşası, gemilerin inşası, tamiri ve bakımına ilişkin eser sözleşmeleri;
- Menkul satış sözleşmeleri (iş makineleri dahil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalanlar);
- Menkul kiralama sözleşmeleri (iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalanlar);
- Bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri;
- 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri;
- 32 Sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri;
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf olduğu iş sözleşmeleri;
- Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmeler;
- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endekli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmeler;
- Hazine ve Maliye Bakanlığınının 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmeler;
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının

YILANLIOĞLU HUKUK BÜROSU

(yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülükler;

- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri;
- Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle yaptıkları sözleşmeler (gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri hariç olmak üzere).

Yukarıda belirtilen ve Tebliğ uyarınca istisna tanınarak döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenebilecek türde olan sözleşmelerin tarafların mutabakatıyla 32 sayılı Karar’ın geçici 8. Maddesi uyarınca Türk Lirası olarak yeniden kararlaştırılmasının talep edilmesi durumunda bu sözleşmelerde yer alan bedeller Türk Lirası cinsinden kararlaştırılır.

4. SÖZLEŞME BEDELİNİN TÜRK LİRASINA ÇEVİRİLMESİNDE UYGULANACAK ESASLAR

Tebliğ uyarınca Türk Lirasına dönüştürülmesi gereken sözleşmelerde yer alan sözleşme bedeli ve diğer ödeme yükümlülükleri Türk Lirasına çevrilirken aşağıdaki prensipler esas alınacaktır:

- Sözleşme taraflarının mutabakata varması halinde mutabakata varılan tutar sözleşme bedeli olacaktır;
- Sözleşme tarafları arasında mutabakata varılamazsa, imzalanan sözleşmelerde yer alan döviz ve dövize endeksli bedeller Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8. maddesi kapsamında Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenirken; söz konusu bedellerin 02.01.2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 02.01.2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenecektir.

YILANLIOĞLU HUKUK BÜROSU

5. KONUT VE ÇATILI İŞYERİ KİRALARINDA UYGULANACAK ESASLAR

13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilen, Alışveriş merkezleri de dahil olmak üzere, **konut ve iş yeri kira sözleşmelerinde** döviz ve dövize endeksli olarak belirlenen bedeller yukarıda **Bölüm 4** altında açıklanan şekilde **iki yıllık süre** için Türk parası olarak belirlenecektir. **Ancak**, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir.

Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkrafta belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

6. TAHSİLİ YAPILMIŞ VEYA GECİKMİŞ ALACAKLAR

Tebliğ'de yer alan düzenlemeler, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde **tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar bakımından uygulanmayacaktır.**

7. ULUSLARARASI PİYASALARDA UYGULANAN DÖVİZ DIŞINDAKİ REFERANS ENDEKSLER

Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiyaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 4'üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilir. Bu bağlamda, sınırlama kapsamına giren sözleşmelerdeki bedeller uluslararası piyasalardaki fiyatı döviz cinsinden belirlenen madenlere veyahut emtialara endeksli olarak **belirlenemez.**

8. TEBLİĞİN YÜRÜRLÜK MADDESİ

Tebliğ hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda, istisna kapsamında olmayan ve 85 sayılı Karar'ın yürürlüğe girdiği tarih olan 13.09.2018 tarihinden önce imzalanıp hala yürürlükte olan sözleşmelerdeki tutarların 32 Sayılı Karar uyarınca taraflarca yeniden 13 Ekim 2018 tarihine kadar Türk Lirası olarak belirlenmesi zorunludur.

Av. Alev Bayraktar Yılanlıoğlu
Ortak Avukat
alev@yilanlioglu.av.tr

Av. Ahmet Yılanlıoğlu
Ortak Avukat
ahmet@yilanlioglu.av.tr